17.07.24, 16:15 PDF.js viewer

of the criminal legal features of illegal logging were established, their importance was noted for the formation of a methodology for investigating of these crimes.

Key words: *the illegal logging, the investigation, the degree of termination of growth, the logging ticket, the composition of crime, the significant harm.*

УДК 343.353

А. С. Політова

ЗЛОВЖИВАННЯ ВЛАДОЮ АБО СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ: КОРУПЦІЙНИЙ ЗЛОЧИН ЧИ ЗЛОЧИН У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ПОВ'ЯЗАНОЇ З НАДАННЯМ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ

У статті здійснено спробу проаналізувати підстави віднесення зловживання владою або службовим становищем до корупційних злочинів.

Досліджено поняття корупції та видів корупційних злочинів у міжнародних нормативно-правових актах, а також проведено аналіз нормативно-правових актів України з питань протидії корупції. Зроблено висновок, що в міжнародній практиці відсутні рекомендації як щодо криміналізації зловживання службовими повноваженнями або службовим становищем як корупційного злочину. У законодавстві України не виділено таку ознаку корупції як зловживання владою або службовим становищем, як це є в деяких міжнародних актах з протидії корупції.

Проаналізовано різні точки зору щодо тлумачення поняття зловживання владою або службовим становищем як злочину у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Розглянуто відповідність цього виду злочину ознакам корупційних злочинів.

Ключові слова: *злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, зловживання владою або службовим становищем, корупція, кримінальна відповідальність, корупційний злочин.*

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку кримінального законодавства безпосередньо пов'язаний з економічними й політичними перетвореннями в державі, які відбуваються на фоні анексії Російською Федерацією Автономної Республіки Крим та проведення антитерористичної операції на Сході України. Сукупність цих обставин визначила необхідність докорінного реформування правової системи та подолання такого негативного явища як корупція.

України вже понад п'ять років входить до числа лідерів країн з найвищим рівнем корупції. Із середини 90-х років XX століття на всіх рівнях українського суспільства, починаючи з вищих державних, різноманітних громадських об'єднань, а також у працях науковців, засобах масової інформації та численних опитуваннях громадян зазначається значне поширення корупції. Уже неодноразово зверталась увага, що корупція охопила всі ланки апарату управління, судову систему, правоохоронні органи, установи та заклади, які покликані обслуговувати населення, задовольняти його життєво важливі потреби й становить реальну загрозу національній безпеці країни, а протидія їй має бути віднесена до найвищих пріоритетів держави.

© Політова А. С., 2017

https://luhbulletin.dnuvs.ukr.education/index.php/main/issue/view/45/43 136/319

17.07.24, 16:15 PDF.js viewer

Зміни до Кримінального кодексу (далі – КК) України, унесені Законом України від 24.02.2014 № 746-VII «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексу України щодо імплементації до національного законодавства положень статті 19 Конвенції ООН проти корупції», до ст. ст. 364, 365, 364-1, а також запровадження в Законі України про кримінальну відповідальність поняття «корупційні злочини» викликало чимало дискусійних питань у вчених та працівників правоохоронних органів щодо віднесення зловживання владою або службовим становищем до корупційних злочинів чи злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У теорії кримінального права відповідальності за зловживання владою або службовим становищем у межах дослідження посадових злочинів, злочинів у сфері службової діяльності, злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, приділяли значну увагу такі вчені, як П. П. Андрушко, О. Ф. Бантишев, Б. В. Волженкін, О. О. Дудоров, Б. В. Здравомислов, В. Ф. Кириченко, М. Й. Коржанський, П. С. Матишевський, М. І. Мельник, А. Б. Сахаров, О. Я. Світлов, В. І. Соловйов, А. Н. Трайнін, М. І. Хавронюк, П. С. Яні та ін.

В Україні було захищено дві дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук (М. І. Мельник, 2002 рік; О. Ю. Бусол, 2015 рік), де частково досліджувалися теоретичні проблеми кримінальної відповідальності за злочини у сфері службової діяльності, та чотири дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук (О.О. Дудоров, 1994 рік; В. С. Лукомський, 1996 рік; М. І. Хавронюк, 1997 рік; С. А. Шалгунова, 1999 рік), у яких висвітлювалися питання кримінальної відповідальності за хабарництво, перевищення військовою посадовою особою влади чи посадових повноважень, а також кримінально-правові та кримінологічні заходи попередження хабарництва серед співробітників органів внутрішніх справ.

Щодо комплексних досліджень питань кримінальної відповідальності за зловживання владою або службовим становищем, то протягом останніх років в Україні було захищено декілька дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук, зокрема, М. С. Туркот («Кримінальна відповідальність за зловживання військовою службовою особою владою або службовим становищем», 2007 рік), В. Г. Хашев («Кримінальна відповідальність за зловживання владою або службовим становищем», 2007 рік), В. П. Коваленко («Кримінальна відповідальність за зловживання владою або службовим становищем, учинене працівником правоохоронного органу», 2009 рік) та Т. І. Слуцька («Кримінальна відповідальність за перевищення влади або службових повноважень», 2010 рік).

Формування цілей. Унесення змін та доповнень до ст. 364 КК України обумовлює потребу аналізу складу злочину, а запровадження поняття «корупційний злочин» викликає численні дискусії серед учених та працівників правоохоронних органів щодо віднесення того чи іншого складу

https://luhbulletin.dnuvs.ukr.education/index.php/main/issue/view/45/43 137/319

17.07.24, 16:15 PDF.js viewer

до переліку корупційних злочинів. Тому метою статті є доцільність віднесення до корупційних злочинів ст. 364 КК України «Зловживання владою або службовим становищем».

Виклад основного матеріалу. 21 лютого 2014 року Верховна Рада України прийняла Закон України № 746-VII «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо імплементації до національного законодавства положень статті 19 Конвенції ООН проти корупції». Згідно із цим Законом до статті 364 КК України було внесено зміни, відповідно до яких кримінальна відповідальність настає за вчинення таких суспільно небезпечних діянь: «зловживання владою або службовим становищем, тобто умисне, з метою одержання будь-якої неправомірної вигоди для самої себе чи іншої фізичної або юридичної особи використання службовою особою влади чи службового становища всупереч інтересам служби, якщо воно завдало істотної шкоди охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб» [1].

Також із цієї статті виключено частину третю, якою передбачалася відповідальність за дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, якщо вони вчинені працівником правоохоронного органу, з одночасною криміналізацією частини таких діянь у новій редакції статті 365 КК України в межах перевищення влади або службових повноважень.

Законом України від 12.02.2015 № 198-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції» ст. 45 доповнено приміткою та викладено її в такій реакції: «Примітка. Корупційними злочинами відповідно до цього Кодексу вважаються злочини, передбачені статтями 191, 262, 308, 312, 313, 320, 357, 410, у випадку їх вчинення шляхом зловживання службовим становищем, а також злочини, передбачені статтями 210, 354, 364, 364^1, 365^2, 368-369^2 цього Кодексу» [2]. Це дозволило вперше на законодавчому рівні визначити поняття та означити перелік злочинів цієї групи, серед яких і ст. 364 КК України «Зловживання владою або службовим становищем».

При дослідженні віднесення зловживання владою або службовим становищем до корупційних злочинів ми вважаємо за необхідне розглянути його через аналіз міжнародно-правових та нормативно-правових актів України щодо протидії корупції.

Так, зокрема, у Резолюції VIII Конгресу ООН із запобігання корупції «Практичні заходи боротьби з корупцією» (Гавана, 1990 р.), корупція – це порушення етичного (морального), дисциплінарного, адміністративного, кримінального характеру, що вявилиось у протизаконному використанні суб'єктом корупційної діяльності свого *службового становища* (вид. – А.С.П.). Існують й інші визначення корупції, найбільш стислим та розповсюдженим серед них є таке: корупція – це *зловживання державною владою* (вид. – А.С.П.) для одержання особистої вигоди.

https://luhbulletin.dnuvs.ukr.education/index.php/main/issue/view/45/43 138/319

17.07.24, 16:15 PDF.js viewer

Також неоднозначним є і підхід щодо віднесення міжнародних кримінальних злочинів (правопорушень) до корупційних, серед яких і зловживання владою або службовим становищем. Наприклад, Конвенція Ради Європи про кримінальну відповідальність за корупцію від 27.01.1999 (ETS 173) передбачає фактично як кримінально карані такі корупційні злочини, як дача хабара національним державним посадовим особам (ст. 2), одержання хабара національними державними посадовими особами (ст. 3), хабарництво членів національних представницьких органів (ст. 4), хабарництво іноземних державних посадових осіб (ст. 5), хабарництво членів іноземних представницьких органів (ст. 6), дача хабара у приватному секторі (ст. 7), одержання хабара у приватному секторі (ст. 8), хабарництво посадових осіб міжнародних організацій (ст. 9), хабарництво членів міжнародних парламентських асамблей (ст. 10), хабарництво суддів і посадових осіб міжнародних судів (ст. 11), зловживання впливом (ст. 12), відмивання доходів, отриманих від злочинів, пов'язаних з корупцією (ст. 13).

Водночас у Конвенції ООН проти корупції передбачена криміналізація таких діянь як: підкуп національних державних посадових осіб (ст. 15), підкуп іноземних державних посадових осіб і посадових осіб міжурядових організацій (ст. 16), розкрадання, неправомірне привласнення або інше нецільове використання майна державною посадовою особою (ст. 17), зловживання впливом (ст. 18), *зловживання службовим становищем* (вид. – А.С.П.) (ст. 19), незаконне збагачення (ст. 20), підкуп у приватному секторі (ст. 21), розкрадання майна в приватному секторі (ст. 22), відмивання доходів, здобутих злочинним шляхом (ст. 23), приховування (ст. 24), перешкоджання здійсненню правосуддя (ст. 25).

У ст. 19 Конвенції «Зловживання службовим становищем» зазначено, що «Кожна Держава-учасниця розглядає можливість вжиття таких законодавчих та інших заходів, які можуть бути необхідними для визнання злочином умисного зловживання службовими повноваженнями або службовим становищем, тобто здійснення будь-якої дії чи утримання від здійснення дій, що є порушенням законодавства, державною посадовою особою під час виконання своїх функцій з метою одержання будь-якої неправомірної вигоди для самої себе чи іншої фізичної або юридичної особи» [3]. Отже, визнання злочином зловживання повноваженнями або службовим становищем, сформульоване в ст. 19 Конвенції, не є обов'язковим.

Таким чином, у міжнародній практиці відсутні рекомендації як щодо криміналізації зловживання службовими повноваженнями або службовим становищем як корупційного злочину. З іншого боку, аналіз поняття корупції показав, що невід'ємними ознаками корупції є: використання своїх службових повноважень та відповідних можливостей як форми діяння; неправомірна вигода як предмет або як мета – з одного боку; а з іншого – обіцянка / пропозиція чи надання неправомірної вигоди як форми діяння; використання особою своїх службових повноважень та відповідних можливостей як мета.

Закон України від 14.10.2014 №1700-VII «Про запобігання корупції» визначає корупцію як використання особою, зазначеною у частині першій

https://luhbulletin.dnuvs.ukr.education/index.php/main/issue/view/45/43 139/319

17.07.24, 16:15 PDF.js viewer

статті 3 цього Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей [4].

Щодо визначення поняття корупційного правопорушення, то відповідно до вищезазначеного Закону під корупційним правопорушенням слід розуміти діяння, що містить ознаки корупції, учинене особою, зазначеною в частині першій статті 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність [4].

Отже, проведений нами аналіз деяких нормативно-правових актів міжнародного та національного законодавства дозволяє дійти висновку, що в закріпленому визначенні поняття «корупції» в Законі України від 14.10.2014 №1700-VII «Про запобігання корупції» не зазначається така ознака корупції, як зловживання владою або службовим становищем, як це робиться у деяких міжнародно-правових актах з протидії корупції.

Не викликає сумніву той факт, що зловживання владою або службовим становищем неприпустимі в правовій державі, але, на жаль, в Україні є ще надзвичайно поширеними. Так, у 2010 р. було виявлено 6816 злочинів у сфері службової діяльності. Їх питома вага в структурі загальної злочинності за вказаний рік склала 5,5%. За 2011 р. було виявлено 6222 злочини у сфері службової діяльності, що складає 4,8% від загальної кількості зареєстрованих за рік злочинів; з них за 1854 злочинами кримінальні справи було порушено за ст. 364 КК [5].

Разом з тим, автори науково-практичного посібника «Моніторинговий кримінологічний аналіз окремих видів злочинів в Україні (2013-2014 роки)» відзначають, що у 2010 році було зареєстровано 17980 злочинів у сфері службової діяльності; у 2011 році – 15969; у 2012 році – 9667; у 2013 – 16586; у 2014 році – 15560 [6, с. 164-165].

У структурі зареєстрованих злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, найбільшу питому вагу становлять злочини, передбачені ст. 366 КК України (46,0% усіх злочинів цього виду). На другому місці – злочин, передбачений ст. 364 КК України (16,5% усіх злочинів цього виду). На третьому місці злочин, передбачений у ст. 367 КК України (11,3% усіх злочинів цього виду). Приблизно однакова питома вага припадає на злочини, передбачені ст.ст. 368 та 365 КК України (відповідно 9,7% і 8,5% усіх злочинів цього виду). Питома вага злочинів, передбачених ст.ст.364-1 (2,9%), 369 (2,5%) КК України, становить приблизно по 3% усіх видів цього злочину. Найменшу питому вагу становлять злочини, передбачені у ст.ст.369-2, 368-3, 365-2, 365-1, 368-2, 370 КК України (менше 1% усіх злочинів цього виду) [6, с. 165].

https://luhbulletin.dnuvs.ukr.education/index.php/main/issue/view/45/43 140/319

17.07.24, 16:15 PDF.js viewer

Щодо аналізу статистичних даних за 2015, 2016 та 5 місяців 2017 року відносно кількості облікованих злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, то відповідно до Єдиного звіту про кримінальні правопорушення по державі Генеральної прокуратури України у 2015 році обліковано 14997 злочинів цього виду, у 2016 році – 14820, за 5 місяців 2017 року – 9453. Отже, проведений аналіз щодо кількості облікованих злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг показує тенденцію до їх зменшення, що, на нашу думку, говорить про їх латентність.

Водночас статистичні дані за 2015, 2016 та 5 місяців 2017 року відносно кількості облікованих зловживань владою або службових становищем за даними Єдиного звіту про кримінальні правопорушення по державі Генеральної прокуратури України показали, що у 2015 році обліковано 2009 злочинів, 2016 році – 3360, а за 5 місяців 2017 року – 2009. Але відповідно до звітів Міністерства внутрішніх справ України з протидії корупції, то у 2015 році за ст. 364 КК України було закінчено розслідування 175 кримінальних проваджень, у 2016 році – 181, а за перший квартал 2017 року – 64.

Аналіз наведених статистичних даних щодо кількості облікованих злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, взагалі, та зловживань владою або службовим становищем, зокрема, дає підстави погодитися з В. В. Сухоносом, який зазначає, що незважаючи на прийнятий в Україні пакет документів щодо боротьби з корупцією, належної постійної боротьби з цим лихом не ведеться. Здебільшого проголошуються декларації про потребу боротьби з нею під час передвиборчих компаній. До цього часу керівництво держави не створило робочої групи для розроблення методики об'єктивної оцінки рівня корупції в Україні, зокрема латентної [7, с. 8-9].

Аналізуючи склад злочину, передбаченого ст. 364 КК України, В. Г. Хашев відзначає, що форми злочинного службового зловживання, а також найбільш поширених діянь, пов'язаних з ним, дало змогу авторові дійти такого висновку: «вони найчастіше проявляються у такій протиправній поведінці, як: шахрайство (16%); незаконне отримання матеріальних та інших послуг, пільг і переваг за рахунок підприємства (15%); ухилення від оподаткування (14%); відчуження майна і майнових прав, що перебувають у податковій заставі (11%); надання нерухомості в користування без оформлення та оплати (9%); приховування злочинів працівниками, які мають їм протидіяти (9%) тощо» [8, с. 9]. Тому можна погодитися з О. Г. Куликом, який вважає, що «визначення цього злочину, яке міститься у ст. 364 КК, сформульовано так загально, що дозволяє кваліфікувати як за цією статтею широкий спектр антисуспільних діянь у сфері службової діяльності. Зокрема, можна передбачити, що певна частина випадків одержання хабара, коли факт такого одержання не вдавалося довести, кваліфікувалися саме таким чином» [9, с. 117].

Різні точки зору щодо визначення поняття зловживання владою або службовим становищем висловлювалися вченими залежно від того, за які

https://luhbulletin.dnuvs.ukr.education/index.php/main/issue/view/45/43 141/319

17.07.24, 16:15 PDF.js viewer

діяння в диспозиції цієї норми КК України передбачалася відповідальність. Існує точка зору, що зловживання владою визначається як вчинення службовою особою, яка постійно або тимчасово здійснює функції представника влади, умисного всупереч чинного законодавства діяння, використання своїх повноважень, яким вона наділена на підставі законів та інших нормативно-правових актів, усупереч інтересам служби. Під використанням влади чи службового становища всупереч інтересам служби розуміють вчинення службовою особою таких порушень своїх службових обов'язків, які заподіюють істотну шкоду інтересам окремих громадян, державним, громадським інтересам або інтересам юридичних осіб [10].

О. Я. Свєтлов зазначав, що Закон (ст. 165 КК УРСР) визначає зловживання владою або службовим становищем як умисне, з корисливих мотивів або іншої особистої зацікавленості, використання посадовою особою свого посадового становища всупереч інтересам служби, якщо воно завдало істотної шкоди державним чи громадським інтересам або охоронюваним законом правам та інтересам окремих фізичних громадян [11, с. 141]. А. В. Савченко вважає, що зловживання владою – це вчинене всупереч інтересам служби використання службовою особою, яка є представником законодавчої, виконавчої чи судової влади, своїх повноважень і можливостей щодо пред'явлення вимог і прийняття рішень, обов'язкових для виконання іншими фізичними або юридичними особами. Зловживання службовим становищем – це вчинене всупереч інтересам служби використання службовою особою своїх повноважень і можливостей, пов'язаних із займаною посадою [12, с. 89].

Отже, проведений аналіз різних точок зору щодо тлумачення поняття зловживання владою та зловживання службовим становищем мають багато загальних рис, серед яких: вчинення його службовою особою; використання своїх повноважень; вчинення всупереч інтересам служби; завдання істотної шкоди.

Що ж стосується останньої редакції ст. 364 КК України, то після внесення змін, кримінальній відповідальності підлягають особи, які зловживають владою або службовим становищем тільки з метою одержання будь-якої неправомірної вигоди для самої себе чи іншої фізичної або юридичної особи. На нашу думку, це призвело до того, що кримінальної відповідальності уникають службові особи, які використовують владу чи службове становище всупереч інтересам служби без корисливого мотиву (помста, заздрість, кар'єризм, протекціонізм тощо), оскільки під неправомірною вигодою розуміють грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які пропонують, обіцяють, надають або одержують без законних на те підстав.

Аналізуючи зловживання владою або службовим становищем як корупційний злочин, треба виділити ознаки, властиві цим діянням. В. І. Тютюгін і К. С. Косінова виділяють шість ознак корупційних злочинів: 1) їх вчинення завжди пов'язано з використанням особою влади, службового

https://luhbulletin.dnuvs.ukr.education/index.php/main/issue/view/45/43 142/319

17.07.24, 16:15 PDF.js viewer

становища чи можливостей, які з такого службового становища випливають; 2) корупційним може визнаватися лише такий злочин, у якому вчинене діяння суперечить інтересам службової діяльності особи; 3) усім злочинам, зазначеним у примітці до ст. 45 КК, властиве виключно умисне психічне ставлення до вчинюваного діяння; 4) безумовно корупційні злочини, у своїй абсолютній більшості пов'язані з одержанням чи даванням (зокрема пропозицією і обіцянкою таких дій) неправомірної вигоди; 5) характерною ознакою корупційних злочинів є суб'єкт їх вчинення; 6) встановлений в примітці до ст. 45 КК перелік корупційних злочинів є вичерпним і поширювальному тлумаченню не підлягає [13, с. 394-396].

Наведені В. І. Тютюгіним і К. С. Косіновою ознаки корупційного злочину в більшості відповідають зловживанню владою або службовим становищем. Зокрема, цей злочин вчиняється з використання своїх повноважень або вчиняються всупереч інтересам служби; суб'єктивна сторона – умисна форма вини; обов'язковою ознакою є одержання будь-якої неправомірної вигоди для самої себе чи іншої фізичної або юридичної особи; суб'єктом злочину є службова особа.

Висновки. Отже, проведений нами аналіз показав, що з одного боку зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 КК України) має ознаки корупційного правопорушення й відноситься до корупційних злочинів, зокрема й міжнародних, а з іншого – є злочином у сфері службової діяльності. Наш висновок підтверджується і ч. 5 ст. 65 «Відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення» Розділу XI «Відповідальність за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення та усунення їх наслідків» Закону України від 14.10.2014 №1700-VII «Про запобігання корупції», де вказано, що особа, якій повідомлено про підозру у вчиненні нею *злочину у сфері службової діяльності* (вид. – А.С.П.), підлягає відстороненню від виконання повноважень на посаді в порядку, визначеному законом. Неоднозначність же такого тлумачення потребує законодавчого врегулювання та, на наш погляд, виділення корупційних злочинів у окремий розділ КК України.

Використані джерела:

1. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо імплементації до національного законодавства положень статті 19 Конвенції ООН проти корупції : Закон України від 21 лютого 2014 року № 746-VII // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 12. – Ст. 188 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/746-18

2. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо імплементації до національного законодавства положень статті 19 Конвенції ООН проти корупції : Закон України від 21 лютого 2014 року № 746-VII // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 12. – Ст. 188 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/746-18

3. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції (укр/рос) *(Конвенцію ратифіковано із заявами Законом № 251-V (251-16) від 18.10.2006. – ВВР. – 2006. – № 50. – Ст.496).* – // Відомості Верховної Ради. – 2007. - № 49.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_c16/page

https://luhbulletin.dnuvs.ukr.education/index.php/main/issue/view/45/43 143/319

17.07.24, 16:15 PDF.js viewer

4. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII // Відомості Верховної Ради. – 2014. - № 49. – Ст. 2056 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/page

5. Статистичні дані про стан і структуру злочинності в Україні за 2011 рік : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.mvs.gov.ua.

6. Моніторинговий кримінологічний аналіз окремих видів злочинів в Україні (2013-2014 роки): наук.-практ. посіб. / [О. М. Литвак, Р. О. Стефанчук, Н. В. Лісова та ін.]. – К.: Національна академія прокуратури України, 2015. – 254 с.

7. Сухонос В. В. Правові заходи протидії корупції в Україні в сучасних умовах: науково-теоретичні аспекти : [монографія] / В.В. Сухонос. – Суми: Університетська книга, 2015. – 74 с.

8. Хашев В. Г. Кримінальна відповідальність за зловживання владою або службовим становищем: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 / В. Г. Хашев; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. – Д., 2007. – 20 с.

9. Кулик Г. О. Злочинність в Україні: тенденції, закономірності, методи пізнання : монографія / Г. О. Кулик. – К. : Юрінком Інтер, 2011. – 288 с.

10. Зловживання владою або службовим становищем (у контексті ст. 364 КК України) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.piskun.com.ua /2016/08/ zlovzhivannya-vladoyu-abo-sluzhbovim-stanovishhem-v-konteksti-st-364-kk-ukra%D1%97ni/

11. Светлов А. Я. Ответственность за должностные преступления / Светлов А.Я.; Отв. ред.: Лановенко И.П. – Киев: Наук. думка, 1978. – 303 с.

12. Савченко А. В. Корупційні злочини (кримінально-правова характеристика) : навч. посіб. / А. В. Савченко. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 168 с.

13. Тютюгін В. І. Поняття та ознаки корупційних злочинів / В. І. Тютюгін, К. С. Косінова // Вісник Асоціації кримінального права України. – 2015. – № 1(4). – С. 393-396.

Стаття надійшла до редколегії 01.06.2017

Политова А. С. Злоупотребление властью или служебным положением: коррупционное преступление или преступление в сфере служебной деятельности и профессиональной деятельности, связанной с предоставлением публичных услуг

В статье предпринята попытка проанализировать основания отнесения злоупотребление властью или служебным положением к коррупционным преступлениям.

Исследовано понятие коррупции и видов коррупционных преступлений в международных нормативно-правовых актах, а также проведен анализ нормативно-правовых актов Украины по вопросам противодействия коррупции. Сделан вывод, что в международной практике отсутствуют рекомендации по криминализации злоупотребления служебными полномочиями или служебным положением как коррупционного преступления. В законодательстве Украины не отмечается такой признак коррупции как злоупотреблениее властью или служебным положением, как это делается в некоторых международных актах по противодействию коррупции.

Проанализированы различные точки зрения относительно толкования понятия злоупотребления властью или служебным положением как

https://luhbulletin.dnuvs.ukr.education/index.php/main/issue/view/45/43 144/319

17.07.24, 16:15 PDF.js viewer

преступления в сфере служебной деятельности и профессиональной деятельности, связанной с предоставлением публичных услуг. Рассмотрены соответствие этого вида преступления признакам коррупционных преступлений.

Ключевые слова: *преступления в сфере служебной деятельности и профессиональной деятельности, связанной с предоставлением публичных услуг, злоупотребление властью или служебным положением, коррупция, уголовная ответственность, коррупционное преступление.*

Politova A. Misuse of Authority or Official Position: Corruption or Crime in Sphere of Official and Professional Activities Related to Provision of Public Services

The article attempts to analyze the reasons for attributing abuse of power or service position to corruption crimes.

The analysis of existing approaches to the definition of the concept of corruption and types of corruption crimes in international legal acts has been carried out. Ukraine's legal acts on combating corruption have been also analyzed.

The author concludes that there are no recommendations for criminalizing the abuse of official authority or service position as a corrupt crime in international practice.

The national legislation of Ukraine does not mention such a sign of corruption as abuse of power or service position, as it is done in some international legal acts against corruption.

The article deals with the state of crimes in the field of official activity and professional activities related to the provision of public services. The dynamics of abuse of power or service position have been separately analyzed. The statistics of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine on the attribution of abuse of power or service position to corruption crimes and the General Prosecutor's Office of Ukraine statistics – to the crimes in the field of service activities and professional activities related to the provision of public services are provided. The causes of this type of crime spreading have been established.

The author analyzes various points of view of scientists regarding the interpretation of the concept of power abuse or service position as a crime in the field of service activities and professional activities related to the provision of public services. Correlation of this type of crime with the signs of corruption crimes has also been analyzed.

It is concluded that, on the one hand, abuse of power or service position (Article 364 of the Criminal Code of Ukraine) has signs of corruption offense and refers to corruption crimes, including international ones, and on the other hand, it is a crime in the field of official activity. The ambiguity of such an interpretation requires a legislative settlement.

Keywords: *crimes in the field of official activity and professional activities related to the provision of public services, abuse of power or service position corruption, criminal responsibility, corruption offense.*

УДК 34.01:343.1:351.87:34.096

Б. Г. Розовский,
С. А. Комиссаров

ПРАВО НА БЕЗОПАСНОСТЬ ОТ ПРЕСТУПНЫХ ПОСЯГАТЕЛЬСТВ – РАВНОЕ С ДРУГИМИ ПРАВАМИ И СВОБОДАМИ ЧЕЛОВЕКА

Процессуальная регламентация оперативно-розыскной деятельности правоохранительных органов под флагом демократизации прав и свобод человека периодически подвергается реформированию. Не отрицая его актуальность и важность, представляется необходимым соизмерять полученные результаты с динамикой гарантий обеспечения прав граждан на безопасность от преступных посягательств. Результаты проведенного авторами исследования

© Розовский Б. Г.,
Комиссаров С. А., 2017

https://luhbulletin.dnuvs.ukr.education/index.php/main/issue/view/45/43 145/319